

НОВА
УКРАЇНСЬКА
ШКОЛА

*Дітей мають навчати
щасливі вчителі*

**НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА: РОЛЬ І
ФУНКЦІЇ ПРАКТИЧНОГО
ПСИХОЛОГА В УМОВАХ РЕАЛІЗАЦІЇ
ДЕРЖАВНОГО СТАНДАРТУ
ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ**

Зі зміною ролі вчителя нова роль покладається і на практичного психолога

Зміст діяльності працівників психологічної служби має відповідати актуальним запитам реформування системи освіти, Закону України «Про освіту», Концепції Нової української школи та Положення про психологічну службу у системі освіти України

Завдання психологічної служби:
організувати педагогічний супровід освітнього процесу за якого учні та їхні батьки, педагоги зможуть отримати якісну допомогу
Концепція Нової української школи вимагає психологізації освітнього процесу шляхом підвищення психологічної компетентності всіх його учасників: учнів, учителів, батьків.

Нормативно-правові ДОКУМЕНТИ

Концепція Нової української школи (2016р.);
Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти "Нова українська школа" на період до 2029 року;

Положення про психологічну службу у системі освіти України
(наказ Міністерства освіти і науки України 22.05.2018 р. №509);

Лист МОН України від 27.06.2019 №1/9-414 «Деякі питання щодо створення у 2019/2020 н.р. безпечного освітнього середовища, формування в дітей та учнівської молоді цінних життєвих навичок»;

Наказ МОН України від 20.08. 2018 року № 923 « Про затвердження методичних рекомендацій щодо адаптаційного періоду учнів першого класу у Новій українській школі».

10 ключових компетентностей Нової української школи:

- **Спілкування державною (і рідною у разі відмінності) мовами.**
- **Спілкування іноземними мовами.**
- **Математична компетентність.**
- **Основні компетентності у природничих науках і технологіях.**
- **Інформаційно-цифрова компетентність.**
- **Уміння вчитися впродовж життя.**
- **Ініціативність і підприємливість.**
- **Соціальна та громадянська компетентності.**
- **Обізнаність та самовираження у сфері культури.**
- **Екологічна грамотність і здорове життя.**

Ключові вміння:

- уміння читати і розуміти прочитане;
- уміння висловлювати думку усно і письмово;
- критичне мислення;
- здатність логічно обґрунтовувати позицію;
- виявляти ініціативу;
- творити;
- уміння вирішувати проблеми, оцінювати ризики та приймати рішення;
- **уміння конструктивно керувати емоціями;**
- **застосовувати емоційний інтелект;**
- **здатність співпрацювати в команді**

Емоційний інтелект-

- це здатність розуміти і розпізнавати емоції свої й інших людей, а також ефективно впливати на поведінку, як свою так і оточуючих за допомогою управління емоціями та почуттями

- У роботі з дітьми розвиток емоційного інтелекту є результатом педагогічних впливів

Розвиток «емоційного інтелекту» та збагачення «емоційної компетентності» у дітей спрямовані на:

- розвиток самосвідомості і саморегуляції;
- розвиток почуття емпатії, здатності до розуміння внутрішнього світу інших людей;
- підвищення впевненості в собі, розвиток почуття самоприйняття;
- розвиток комунікативних навичок та вміння вирішувати конфлікти;
- розвиток соціально значущих мотивів поведінки;
- розвиток когнітивної сфери;
- становлення творчої діяльності та усвідомлення своєї індивідуальності;
- зниження агресивності і антисоціальної поведінки;
- підвищення лідерських якостей і навичок міжособистісного спілкування.

Розвиваючи емоційну компетентність психолог вирішує такі завдання:

- Навчити дітей способам саморегуляції;
- Сприяти зняттю емоційної напруги;
- Розвинути навички адекватного вираження почуттів;
- Формувати навик знаходження конструктивних способів виходу зі складних ситуацій;
- Сприяти підвищенню впевненості в собі і формуванню позитивної самооцінки;
- Стимулювати інтерес дитини до емоційних переживань;
- Формувати уявлення дитини про базові емоції і почуття;
- Розвивати готовність дитини співпрацювати з іншими дітьми;
- Допомогти першокласникам адаптуватися до шкільного життя.

Налагодження здорової психологічної взаємодії між усіма учасниками освітнього процесу – це головна місія психологічної служби в контексті Нової української школи

Фахівці психологічної служби стають важливими агентами

змін

Якісний психологічний супровід освітньої діяльності в умовах впровадження НУШ – це система ефективних заходів, які здійснюють фахівці психологічної служби в закладах освіти з метою формування психологічної готовності педагогів, батьків та здобувачів освіти до змін та їх адаптації до нового змісту освітнього процесу.

Завдання психологічної служби визначаються відповідно до зазначених в нормативних документах стратегії розвитку системи освіти України в цілому і водночас залежать від особливостей політики та специфіки освітнього закладу

НОВА
УКРАЇНЬКА
ШКОЛА

Презумпція
талановитості
дитини

Цінність
дитинства

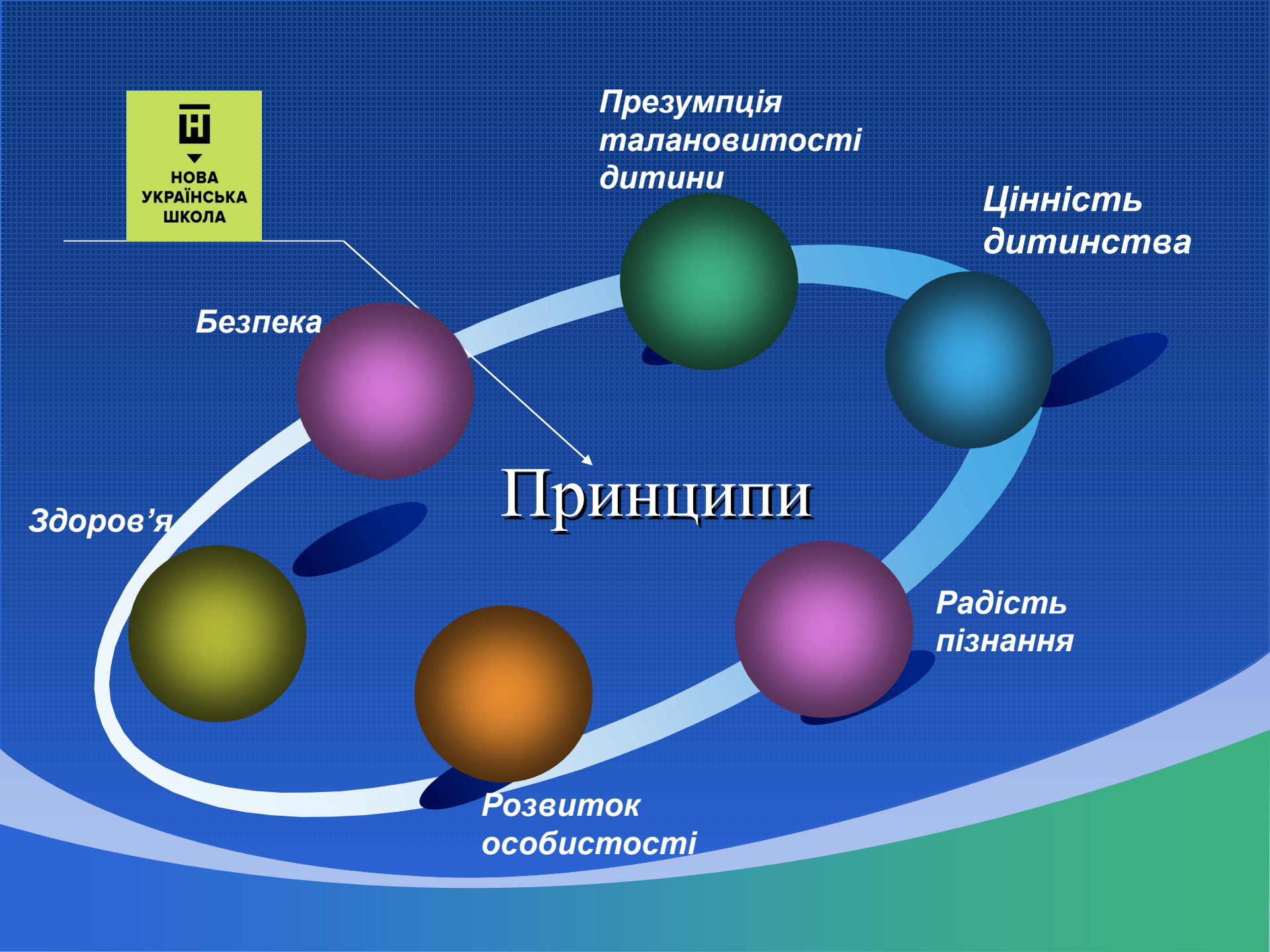
Безпека

Принципи

Здоров'я

Радість
пізнання

Розвиток
особистості

Психологічна служба сучасного закладу освіти як ніколи *покликана сприяти покращенню умов для розвитку кожного суб'єкта освітнього процесу*

Психологічний супровід освітньої діяльності в НУШ — це система професійної діяльності педагога, практичного психолога, соціального педагога, яка спрямована на створення сприятливих умов розвитку здобувачів освіти, збереження їх психічного здоров'я та інтелектуального психологічного підтримки всім учасникам освітнього процесу відповідно до цілей та завдань НУШ

Функції психологічної служби у НУШ

діагностично- прогностична

психолого-педагогічне вивчення, оцінка особливостей діяльності, чинників становлення особистості, її індивідуального розвитку

організаційно- методична

визначення мети, завдань, стратегії, планування діяльності психологічної служби та координація взаємодії учасників освітнього процесу

корекційно- розвиткова

Подолання проблем, труднощів, шкідливих звичок, негативних емоційних станів; здійснення психолого-педагогічних заходів з метою усунення відхилень у психофізичному та інтелектуальному розвитку і поведінці, подолання різних форм девіантної поведінки

консультативна

допомога у розв'язанні проблем щодо розвитку, виховання, навчання та формування психологічної і соціальної компетентності учасників освітнього процесу

соціально-захисна

соціально-педагогічного супровід учасників освітнього процесу, які опинилися у СЖО, перебувають у кризових ситуаціях (постраждали від соціальних, техногенних, природних катастроф, перенесли тяжкі хвороби, стреси, переселення, зазнали насильства тощо)

просвітницько-профілактична

поширення психологічних знань, виявлення фактів порушення прав дитини, вжиття заходів щодо подолання негативних чинників, які впливають на життєзабезпечення дитини, її моральний та соціальний розвиток, профілактика та попередження негативних впливів, пропаганда здорового способу життя

Психологічний супровід учнів

- **Визначення індивідуальних особливостей психічного розвитку, адаптації до школи**

Проведення «годин психолога»

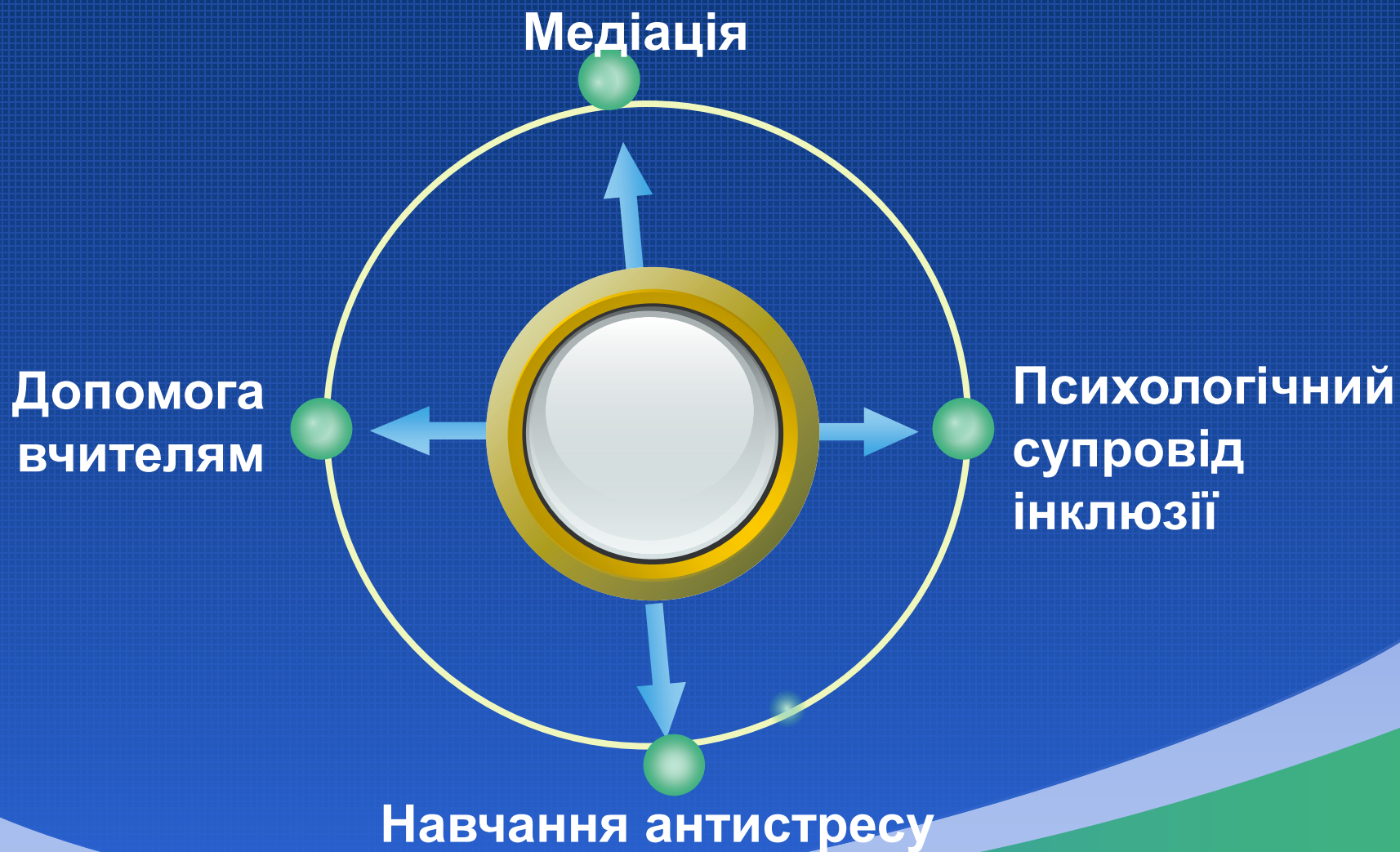
Реалізація розвивальних, профілактичних, корекційних програм

Проведення короткотривалих психологічних занять

Попередження агресії, насильства, булінгу

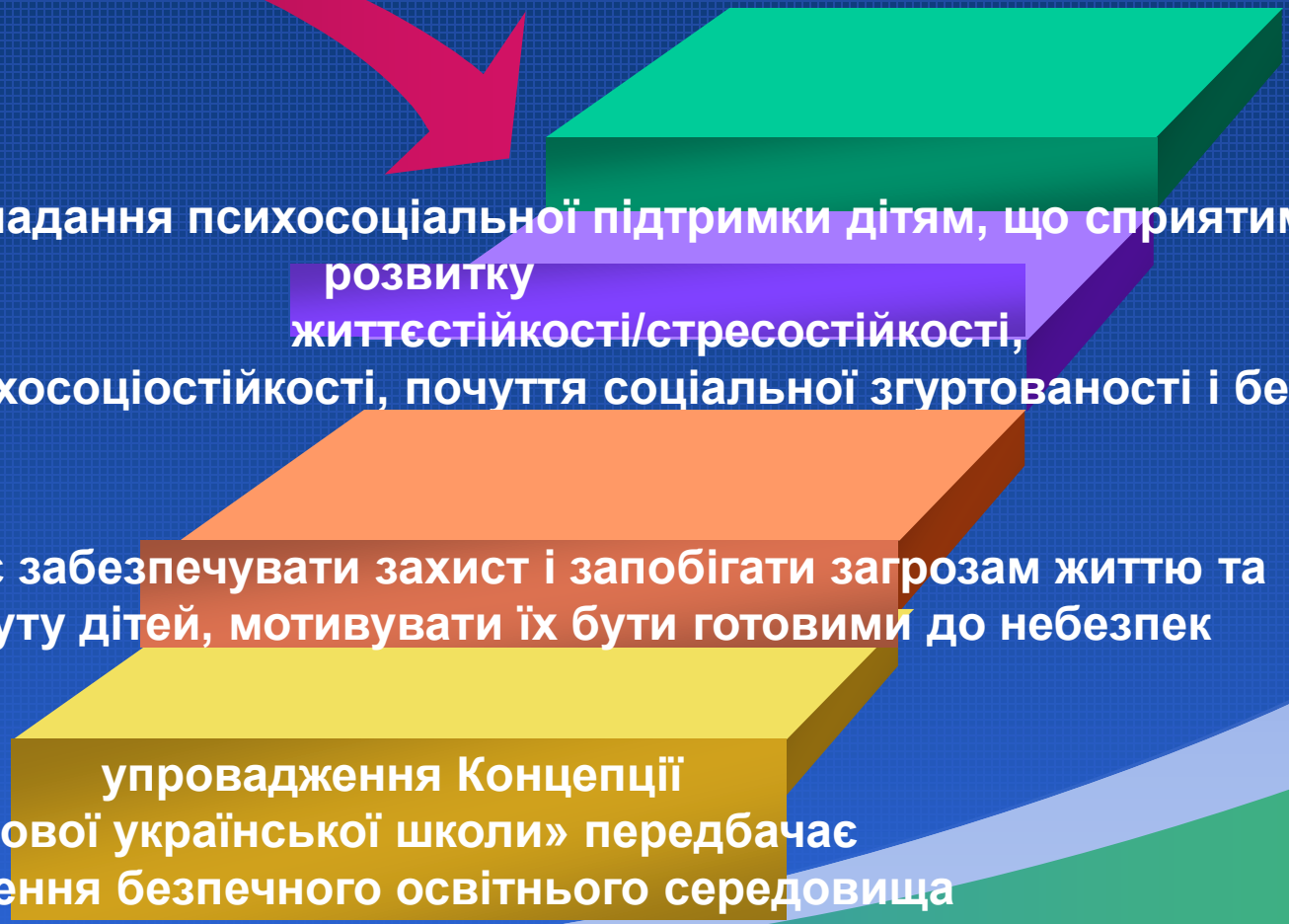
Розвиток емоційного інтелекту

Нові завдання психологів у школі

Медіація

Медіатор — посередник у конфлікті, який допомагає досягти згоди

надання психосоціальної підтримки дітям, що сприятиме розвитку життєстійкості/стресостійкості, психосоціостійкості, почуття соціальної згуртованості і безпеки

школа має забезпечувати захист і запобігати загрозам життю та добробуту дітей, мотивувати їх бути готовими до небезпек

упровадження Концепції «Нової української школи» передбачає створення безпечного освітнього середовища

Психологічний супровід інклюзії

**тренінги, лекторії,
семінари, консиліуми**

**підготовка учнів,
та батьків
до здорової
взаємодії
з дитиною ООП**

**психологічний
супровід
навчання, а ще —
консультувати
вчителів та
батьків**

Психолог сприяє збереженню
та посиленню
психічного здоров'я

Навчання школярів справлятися
зі стресом та напругою

Дитина має стати компетентною
щодо власної психіки

***Навчання
антистресу***

Форми, методи, техніки та технології психологічного супроводу

Техніки для розвитку емоційної саморегуляції

Імітаційні, рольові, трансформаційні ігри

Психогімнастика
Релаксаційні вправи

Вправи для роботи з неструктурованими матеріалами (крупки, боби, макарони тощо) та пластичними матеріалами (пластилін, тісто, глина тощо)
Робота з МАК

Арт-терапевтичні техніки (казкотерапія, ізотерапія, ландшафтна терапія, музикотерапія, танцювальна терапія, пісочна терапія, лялькотерапія тощо)

Колажування

Техніки інтегрованого навчання

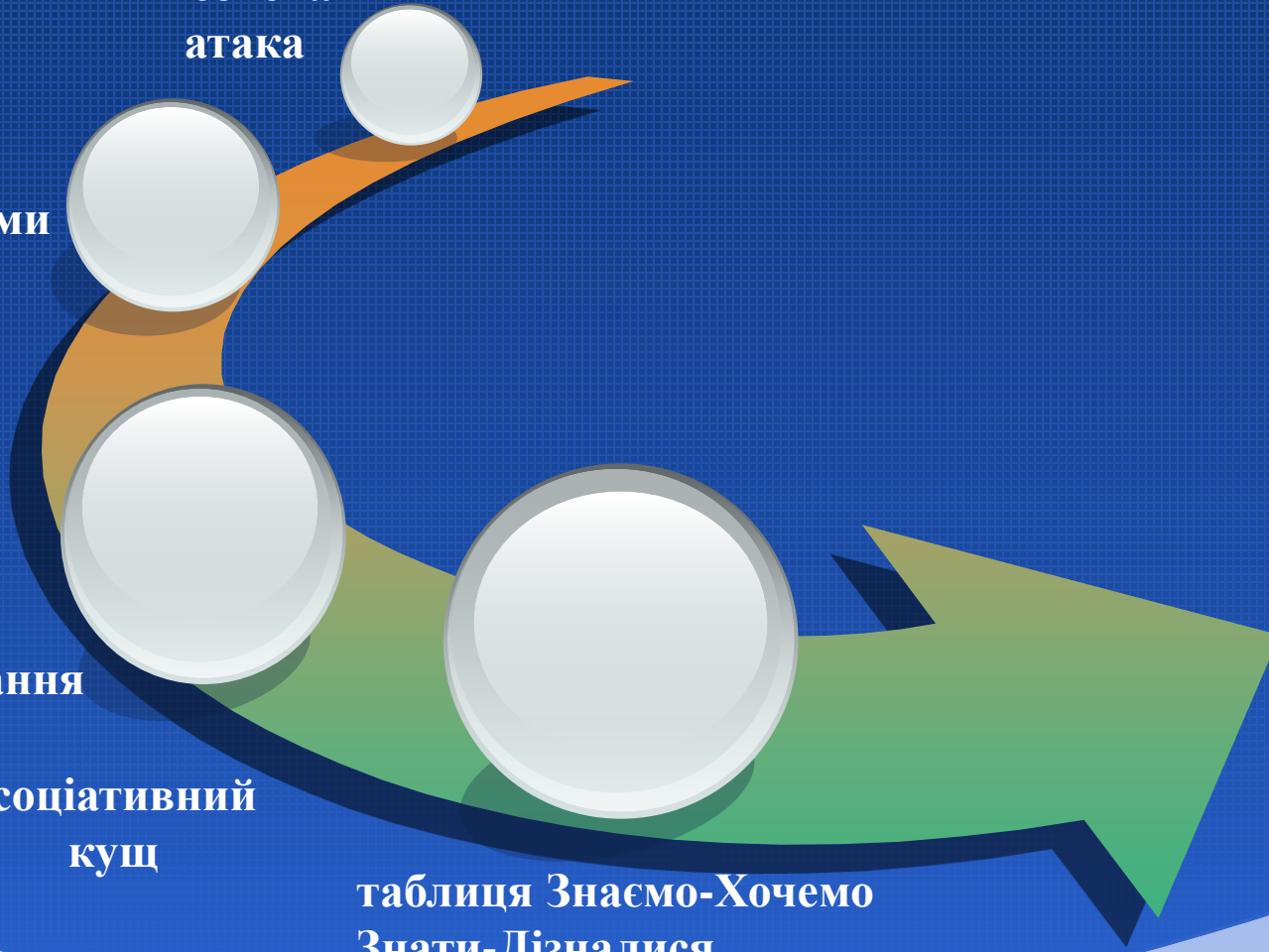
Мозкова атака

Я-схеми

Кубування

Асоціативний куш

таблиця Знаємо-Хочемо
Знати-Дізналися

Соціальний педагог

В роботі соціального педагога першорядну роль відіграє функція соціальної допомоги і захисту:

- - допомога в адаптації дітей при вступі до школи;
- - вивчення соціальних умов розвитку дітей;
- - планування і реалізація завдань соціалізації здобувачів освіти, адаптації їх у новому колективі і соціальному середовищі, надання допомоги дітям і сім'ям, що знаходяться у складних життєвих обставинах або потребують посиленої педагогічної уваги;
- - попередження конфліктів, які можуть виникнути в учнівському колективі;
- - допомога у вирішенні конфліктних ситуацій на ранній стадії та запобігання розвитку більш складніших проблем;

Соціальний педагог

- - посередництво між закладом освіти та сім'єю, між батьками і вчительським колективом;
- - консультування з вчителями та іншими працівниками закладу освіти з різних соціально-педагогічних проблем з метою сприяння покращенню умов життя та навчання учнів;
- - проведення індивідуальної роботи з дітьми, залучення їх до роботи в гуртках, секціях та інших об'єднаннях;
- - надання рекомендацій учасникам освітнього процесу щодо формування позитивного мікроклімату в дитячому колективі;
- - захист прав дітей, за відповідним дорученням представлення їхніх інтересів у правоохоронних і судових органах та інших організаціях.

Психологічна підтримка освітньої діяльності педагога в умовах впровадження НУШ

особистісна та емоційна підтримка вчителя в його професійному саморозвитку (пошук ресурсів, професійних інтересів, потреб і мотивів інноваційної діяльності, коучинг, викриття та подолання психологічних бар'єрів)

інформаційно-методична підтримка вчителя в психологічних компетентностях; групові консультації, бесіди тематично-інформаційного характеру індивідуальні консультації для вчителів, бесіди з метою емоційної підтримки

тренінгово-розвивальна стратегія моделювання освітнього середовища на засадах педагогіки партнерства, проведення фахівцями психологічної служби разом з педагогами практичних занять або занять з елементами тренінгу для батьків, здобувачів освіти

На семінарах-практикумах для педагогів

1

**емоційний
інтелект,
критичне
мислення**

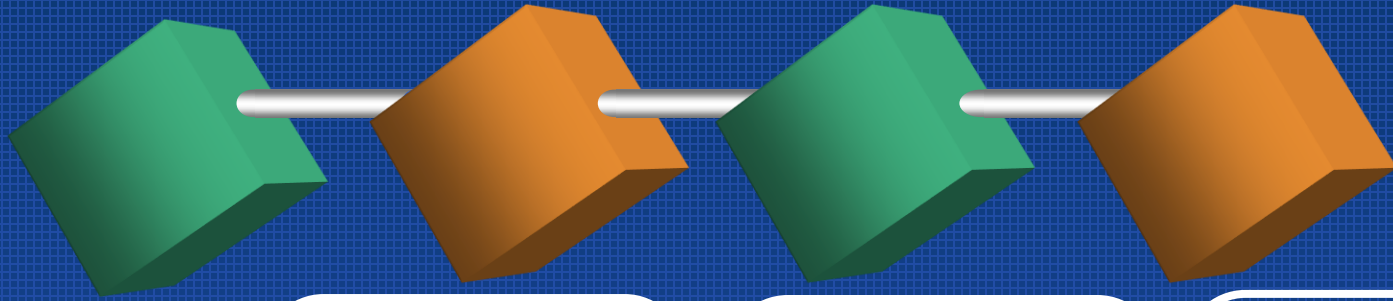
2

**нейропсихологія
розвитку,
психологічний
мікроклімат**

3

**запобігання
булінгу в
учнівському та
педагогічному
середовищі**

Робота з батьками

вивчати рівень обізнаності з питань впровадження концепції НУШ (анкетування, опитування) та вивчення запитів на співпрацю з педагогічним колективом

сприяти активній позиції батьків у спілкуванні з освітнім закладом, педагогами (спільні семінари, тренінги)

здійснювати інформаційну просвітницьку діяльність з актуальних питань реформування освіти

надавати консультативну допомогу з питань підвищення психологічної компетентності батьків

«Нова українська школа: порадник для вчителя / Під заг. ред. Бібик Н. М. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди»», 2017. — 206 с.

«Психолог в НУШ: Радісно та впевнено руш» Путівник психолога. Афоніна Є.В.

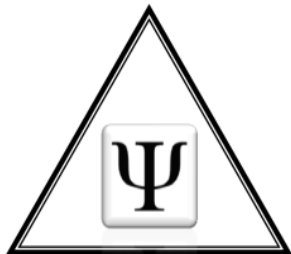
ПСИХОЛОГ У НУШ: РАДІСНО ТА ВПЕВНЕНО РУШ!

ПУТІВНИК ПСИХОЛОГА В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ

Новий
педагог

Школа
позитивного
батьківства

Учень як цілісна
особистість

КРАМАТОРСЬК
2018

НОВА
УКРАЇНСЬКА ШКОЛА

ПОРАДНИК ДЛЯ ВЧИТЕЛЯ

НАВЧАЛЬНО-
МЕТОДИЧНІ
МАТЕРІАЛИ

ЗМІСТ

ВЕКТОР ВСТУПНИЙ

ЗАГАЛЬНІ ОРІЄНТИРИ	6
---------------------------------	---

ВЕКТОР ПЕРШИЙ

Новий педагог	9
Орієнтири першого вектора.....	9
Психологічна готовність педагогів до змін та інновацій.....	12
Психологічна культура сучасного педагога.....	12
Психолого-педагогічний практикум.....	12
Готовність до змін. <i>Тренінг</i>	19
Інновації починаються з нас. <i>Літня психологічна школа (ЛПШ) для вчителів, які навчатимуть учнів 1-х класів за новим Державним стандартом початкової освіти</i>	26
Попередження професійного вигорання та підвищення резилієнс педагогів в умовах змін.....	32
Усе в твоїх руках. <i>Тренінг</i>	32
Синдром професійного вигорання: як зберегти психоемоційне здоров'я педагога. <i>Психологічний практикум</i>	41
Психологічні особливості сучасних дітей.....	61
Теорія поколінь.....	61
Що ми знаємо про дітей «Z»?.....	62
Який він, сучасний школяр? <i>Семинар-тренінг</i>	64
Роль педагога у створенні сприятливих умов щодо адаптації	

усе в твоїх руках. <i>Тренінг</i>	32
Синдром професійного вигорання: як зберегти психоемоційне здоров'я педагога. <i>Психологічний практикум</i>	41
Психологічні особливості сучасних дітей.....	61
Теорія поколінь.....	61
Що ми знаємо про дітей «Z»?.....	62
Який він, сучасний школяр? <i>Семинар-тренінг</i>	64
Роль педагога у створенні сприятливих умов щодо адаптації першокласників.....	76
Актуальне про адаптацію першокласників. <i>Семинар-тренінг</i>	76
Рівні та критерії адаптації першокласників до шкільного навчання (за Олександром Венгером).....	86
Вчителям про створення сприятливих умов щодо успішної адаптації учнів 1-х класів. <i>Рекомендації</i>	86
Вчителям першокласників. <i>Корисні поради</i>	87
Найбільш поширені труднощі першокласників: причини та шляхи їх усунення. <i>Поради психолога педагогам</i>	88
Аспекти педагогічної взаємодії з різними категоріями дітей.....	89
Врахування індивідуальних особливостей (темпераменту) дитини при взаємодії з нею. <i>Рекомендації психолога</i>	89
Гіперактивна дитина. <i>Психологічні поради вчителю</i>	92
Агресивна дитина. <i>Психологічні поради вчителю</i>	93
Тривожна дитина. <i>Психологічні поради вчителю</i>	93
Підтримка дисципліни в класі. <i>Рекомендації вчителям</i>	94
Ефективна комунікація в системі педагогічної взаємодії.....	95
Сучасні методи педагогічної взаємодії та спілкування. <i>Психологічний практикум</i>	95
Ненасильницьке спілкування (ННС) як спосіб гармонізації стосунків в освітньому середовищі. <i>Тренінг з ненасильницької комунікації</i>	102

ВЕКТОР ДРУГИЙ

Учень як цілісна особистість	119
Орієнтири другого вектора.....	119
Перелік психологічного інструментарію для здійснення діагностичного мінімуму щодо вивчення адаптації першокласників.....	123
Перелік програм факультативів, спецкурсів для застосування в роботі працівників психологічної служби з учнями 1-х класів, рекомендованих МОН України щодо використання в ЗЗСО.....	124
Перелік корекційно-розвивальних та просвітницьких програм для використання в роботі з учнями 1-х класів.....	125
Соціально-комунікативний розвиток першокласників.....	128
Я особистість. Я в колективі. Я та дорослі. <i>Серія занять</i>	128
Соціально-комунікативний розвиток особистості. <i>Скарбничка вправ</i>	131
Емоційний розвиток першокласників.....	135
Я впевнений. Я та емоції. Я керую собою. <i>Скарбничка вправ</i>	135
Пізнавальний розвиток першокласників.....	143
Я уважний. Я пам'ятаю. Я розмірковую. Я уявляю. <i>Серія корекційно-розвивальних занять для учнів 1-х класів</i>	143
Арт-терапія в роботі з першокласниками на етапі адаптації до шкільного середовища. <i>Скарбничка арт-терапевтичних вправ</i>	153
Навчаємося в русі. <i>Скарбничка вправ-руханок</i>	156

ВЕКТОР ТРЕТІЙ

Школа позитивного батьківства	160
Орієнтири третього вектора.....	160
Батькам про психологічні особливості першокласників.....	164

Школа позитивного батьківства	160
Орієнтири третього вектора.....	160
Батькам про психологічні особливості першокласників.....	164
Особливості розвитку особистості та пізнавальних процесів шестирічок. <i>Теоретичний екскурс</i>	164
Криза 7 років та поведінка батьків. <i>Практичні поради</i>	167
Покоління «Z»: характерні особливості. <i>Інформаційне повідомлення</i>	168
Роль батьків у створенні сприятливих умов щодо адаптації першокласників.....	169
Батьківська підтримка як необхідна умова успішної адаптації першокласників. <i>Тренінг</i>	169
Дитина йде до школи. <i>Тренінгове заняття для батьків</i>	181
Адаптація до школи починається в сім'ї. <i>Корисні поради батькам майбутніх першокласників</i>	186
Ефективні комунікації у спілкуванні з дитиною.....	189
Навчаємося позитивної взаємодії. <i>Психологічний практикум</i>	189
Ключики до серця дитини. <i>Інтерактивний захід для батьків за матеріалами програми ICDP «Міжнародна програма розвитку дитини»</i>	194
Мистецтво ефективного спілкування з дитиною. <i>Тренінг у сімейному колі</i>	198

ВЕКТОР ДОПОМІЖНИЙ

ДОДАТКОВО ТРЕНЕРУ	224
Особливості навчання дорослих.....	224
До «Валізи тренера».....	228
Структура тренінгу.....	228
Скарбничка вправ для знайомства.....	229
Скарбничка вправ для виявлення очікувань від тренінгу.....	231
Скарбничка вправ для підведення підсумків та рефлексії тренінгу.....	233
Скарбничка руханок/енерджайзерів.....	237
Скарбничка способів об'єднання в мікрогрупи для тренінгової взаємодії.	242
ЛІТЕРАТУРА	246

НОВА
УКРАЇНЬСЬКА
ШКОЛА

Дякую за увагу!

